

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 173. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359177168.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Det er da denne væsenlig kunstneriske Kraft, den saakaldte intellektuelle Anskuelse, det vil nærmest sige den efter Fornuftlove virkende fuldstændige Fantasi, om hvilken Schelling, der her øjensynligt staar under Indflydelse af Tidens æstetiske Kritik, paastaar og hævder, at den alene baner Vej til Filosofi, Vej til 174 Indsigt i Væsensenheden af det Tænkte og det Virkelige. Ja, selve denne intellektuelle Anskuelse var ikke blot Vejen, den var Maalet. Og denne Sammenblanding af Redskabet og Værket betegner Indtrædelsen af en fuldstændig, almindelig Forvirring i den romantiske Poesi og Videnskab, idet Videnskaben snart drives med Kunstens Midler, saa man fantaserer i Gisninger istenfor at forske, snart omvendt Poesien og Kunsten drives med Filosofiens og Religionens Midler, saa Digtværkerne bliver rimet Tankedrøftning og deres Helte bestøvlede Ideer, medens Kunstværkerne forgæves søger at dække Mangelen paa legemlig Form med den katolske Andagts og Kærligheds Kaabe. Man indbildte sig, at denne nye Naturfilosofi for evigt skulde gøre alt Erfaringsstudium af Naturen overflødig; men vi, som har set Naturfilosofiens uendelige Afmagt og som lever i en Tidsalder, hvor den empiriske Naturforskning har forvandlet Jordens Udseende og beriget Menneskelivet gennem Opdagelser og Opfindelser uden Mage, véd ret vel, at de reaktionære Bestræbelser ogsaa her førte til Nederlag, og at Livet selv paatog sig at gendrive Vildfarelsen. Men hvad der i denne Lære for os Danske især har Betydning, det er den kraftige Hævden af den guddommelige Fantasi som Skabningens Kilde og af den menneskelige Fantasi som Kilden til al kunstnerisk Frembringen; thi her staar vi ved Modertanken til Aladdin og føler med Haanden det Hjerteslag, som i Aaret 1803 driver Blodet helt ud i det Yderpunkt af det store germansk-gotiske Legeme, som betegnes ved Navnet Kjøbenhavn.